

Nagybányai táj, 1908.

Olaj, vászon, 90x100 cm
Jelzés nélkül

VÉDETT

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft

„...Münchenben, de főleg Párizsban minden télen egy egész csoport fiatal nagybányai dolgozott az iskolákban és éveken keresztül minden tavasszal ide hozta haza meggyarapodott tudását, fejlődő ízlését és egyéniségének megfelelő művészi törekvéseit. Ekkor kaptak fel Gauguin, Van Gogh, Matisse neveit a fáma Európa szerte s a francia művészetnek ez a hullámcsapása előbb mint Magyarországon bárhol, előbb mint Budapesten, itt okozott nagy kavargást a fiatal lelkekben. [...] Érdekes volt mindennek előtt a gyors hatás, melyet a fiatalok által importált új művészet igéi Grünwald Bélára tettek. Gyorsan és elhatározottan, töprengés, gondolkodás nélkül lépett az új ösvényre, amelyen komponáló ereje, intenzív szín- és dekoratív harmóniaérzéke, új sikereket ígértek neki, annál is inkább, mert naturalisztikus tudása biztosabb bázist nyújtott, mint amennyennyel ifjabb, született neoimpresszionista társai rendelkeztek.” – írta a nagybányai művésztelep megalapításában tevékeny részt vállaló és ennek történetét is feldolgozó Réti István 1912-es tanulmányában.

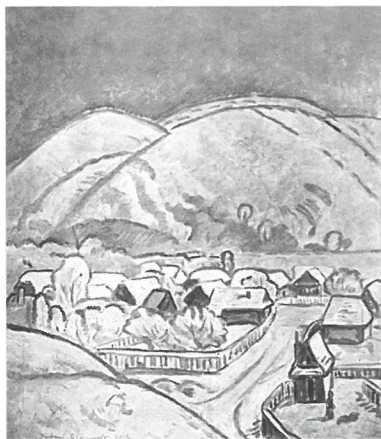
Iványi-Grünwald tanítványai közé tartozott Czóbel, Perlrott és Ziffer is, akik Párizsból hazahozott munkáikkal forradalmasították a nagybányai művészetet. Iváyninak a legmodernebb művészeti fejlemények iránti fogékonyságát jellemzi, hogy korábbi tanítványainak új szemléletű képeikben megnyilvánuló modernebb látásmódját a többi vezető nagybányai mestertől eltérően nemhogy elutasította, de támogatta és hatásukra maga is új kifejezési formák után kezdett kutatni 1906-tól kezdődően. A döntő impulzus azonban 1907 májusában érte, amikor a budapesti Nemzeti Szalon tavaszi kiállításán először szembesült a francia posztimpresszionista mesterek műveivel. A valósággal Gauguin-retrospektívnek beillő tárlat – 64 műve került ekkor bemutatásra – nemcsak Iványit, de még a jóval konzervatívabb Thorma Jánost is addigi szemléletének revíziójára kényszerítette.

Iványi-Grünwald 1908-as nagybányai látképei

A kevés ismert, biztosan 1908-ra vagy akörülre datálható Iványi-művek számát gyarapítja a Mű-Terem Galéria által itt bemutatott *Nagybányai táj*. E festmény párdarabja az a mű, melyet a Park Club hivatalos lapjaként megjelenő Szalon Újság 1908. december 15-i számának címlapján reprodukáltak színesben. Az újságban ekkor megjelent híradás szerint: „Ünnepi számot adunk. Művészi képeink Iványi Grünwald Béla kiváló festőművészeink remekei. A nagybányai művésztelep legkiválóbb tagja, festőművészeink legelőkelőbbje finom érzésű, a Szalon Újság részére készült festményeit reprodukáljuk.”

Feltehetően az itt bemutatott olajfestmény szolgálhatott közvetlen mintául Iványi számára a Szalon Újság címlapján reprodukált temperakép megrendelésre történt elkészítésekor. Az olajfestmény határozott stílusbeli változást mutat Iványi korábbi műveihez képest, melyre a szaggatott, vibráló ecsetkezelés, a fel-fellobbanó színek dacára is egységben tartott színvilág, a határozott kontúrokkal körbeölelt formák, nagyvonalú színezés és dekoratív síkszerűsége törekvő komponálás jellemző. A lappangó tempera- és a felbukkant olajkép hűen dokumentálják a művész életművének e kevésbé ismert időszakát, az akkori idők legmodernebb magyar festészetéhez való szoros kapcsolódását.

Mindkét képen ugyanaz a jellemzően nagybányai, különböző nézőpontból számtalanszor megörökített tájrészlet tárul elénk. „A Zazar jobb partján, a várostól északnyugatra fekszik a veresvízi völgy, az egykori bányásznegyed. Meredek dombhátak és hegyek fogják körül – a Morgó, a Dongás, a Kőalja. [...] Festők otthona volt a Veresvíz. A patakot követő Veresvízi úton vagy a belőle nyíló Tárna utcában, a Schweizeren, a Bányavasút utca környékén béreltek szállást. A közeli Jókai-dombról, az iskolaműterem helyéről éppen csak le kellett ereszkedni ide. (Murádin – Szücs, 1996, 155.)

Iványi-Grünwald Béla: Nagybányai táj, 1908.
(tempera, jelezve balra lent, lappang)

Rum Attila

